Tiistai 27. huhtikuuta 2021

P9_TA(2021)0124

Euroopan horisontti -puiteohjelma ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt ***II

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 27. huhtikuuta 2021 neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta (07064/2/2020 – C9-0111/2021 – 2018/0224(COD))

(Tavallinen lainsäätämisjärjestys: toinen käsittely)

(2021/C 506/25)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan (07064/2/2020 – C9-0111/2021),

— ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 17. lokakuuta 2018 ([1]) ja 16. heinäkuuta 2020 ([2]) antamat lausunnot,

— ottaa huomioon alueiden komitean 9. lokakuuta 2018 antaman lausunnon ([3]),

— ottaa huomioon ensimmäisessä käsittelyssä vahvistamansa kannan ([4]) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2018)0435),

— ottaa huomioon komission muutetun ehdotuksen (COM(2020)0459),

— ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 7 kohdan,

— ottaa huomioon asiasta vastaavan valiokunnan työjärjestyksen 74 artiklan 4 kohdan mukaisesti hyväksymän alustavan sopimuksen,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 67 artiklan,

— ottaa huomioon teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan suosituksen toiseen käsittelyyn (A9-0122/2021),

1. hyväksyy neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan;

2. hyväksyy tämän päätöslauselman liitteenä olevan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteisen lausuman;

3. hyväksyy tämän päätöslauselman liitteenä olevan lausumansa;

4. panee merkille tämän päätöslauselman liitteenä olevat neuvoston ja komission lausumat;

5. toteaa, että säädös annetaan neuvoston kannan mukaisesti;

6. kehottaa puhemiestä allekirjoittamaan säädöksen yhdessä neuvoston puheenjohtajan kanssa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 297 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

7. kehottaa pääsihteeriä allekirjoittamaan säädöksen, kun on tarkistettu, että kaikki menettelyt on suoritettu asianmukaisesti, ja julkaisemaan sen yhteisymmärryksessä neuvoston pääsihteerin kanssa *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*;

8. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

([1]) EUVL C 62, 15.2.2019, s. 33.
([2]) EUVL C 364, 28.10.2020, s. 124.
([3]) EUVL C 461, 21.12.2018, s. 79.
([4]) Hyväksytyt tekstit, 17.4.2019, P8_TA(2019)0395.

Tiistai 27. huhtikuuta 2021

LIITE

Yhteinen poliittinen lausuma Horisontti Eurooppa -ohjelmaan liittyvien vapautettujen varojen uudelleenkäytöstä

Yhteisessä julistuksessaan tutkimusohjelmaan liittyvien vapautettujen varojen uudelleenkäytöstä ([1]) Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio olivat yhtä mieltä siitä, että varainhoitoasetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaisesti tutkimusohjelman hyödyksi otetaan uudelleen käyttöön maksusitoumusmäärärahoja, jotka vastaavat enintään 0,5 miljardin euron edestä (vuoden 2018 hintoina) kauden 2021–2027 sitoumuksia, jotka on vapautettu Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan tai sitä edeltävään Horisontti 2020 -ohjelmaan kuuluneiden kokonaan tai osittain toteutumatta jääneiden hankkeiden vuoksi. Budjettivallan käyttäjän ja komission talousarvion toteuttamista koskevia valtuuksia rajoittamatta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio sopivat, että kyseisen määrän ohjeellinen jakautuminen on seuraava:

— 300 000 000 euroa vuoden 2018 kiinteinä hintoina klusterille ”Digitaalitalous ja -teknologia, teollisuus ja avaruusala” erityisesti kvanttitutkimukseen;

— 100 000 000 euroa vuoden 2018 kiinteinä hintoina klusterille ”Ilmasto, energia ja liikkuvuus”; ja

— 100 000 000 euroa vuoden 2018 kiinteinä hintoina klusterille ”Kulttuuri, luovuus ja osallisuutta edistävä yhteiskunta”.

Parlamentin lausuma assosiaatiosopimuksista

SEUT-sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan i alakohdassa määrätään Euroopan parlamentin hyväksynnästä SEUT-sopimuksen 217 artiklassa tarkoitettujen assosiaatiosopimusten tapauksessa. Kolmannen maan assosioitumista Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan koskevat ehdot ovat usein osa tällaisia assosiaatiosopimuksia. Jotta Euroopan parlamentti voi antaa hyväksyntänsä, sille on tiedotettava välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT-sopimuksen 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti. Asianmukaisen parlamentaarisen valvonnan varmistamiseksi kyseisten sopimusten on katettava kaikki olennaiset näkökohdat, jotka liittyvät unionin ja jonkin kolmannen maan väliseen Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevaan suhteeseen.

Näin ollen Euroopan parlamentti edellyttää, että kun neuvosto tekee SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla päätöksen unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta elimessä, jonka perustamissopimuksessa määrätään kolmannen maan assosioitumisesta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, nämä kannat eivät johda Euroopan parlamentin hyväksynnän saamista koskevan vaatimuksen kiertämiseen siten, että kyseisen kolmannen maan Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan osallistumiseen liittyvien olennaisten näkökohtien määrittäminen jätetään kyseisen elimen tehtäväksi.

Euroopan parlamentti katsookin, että tällaisia SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan mukaisia neuvoston päätöksiä, jotka koskevat sellaisia assosiaatiosopimusten osia, joissa on kyse kolmannen maan assosioitumisesta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, olisi tehtävä mahdollisimman vähän. Jos unionin neuvottelija taikka neuvosto tai sen erityiskomitea neuvottelijalle antamissaan ohjeissa harkitsee tällaisen neuvoston päätöksen tekemistä, Euroopan parlamentti edellyttää, että sille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa myös antamalla perusteltu lausunto siitä, miksi sopimuksella perustetun elimen unionin puolesta vahvistama kanta on tarpeen [Horisontti Eurooppa -asetuksessa] ja [erityisohjelmasta annetussa neuvoston päätöksessä] esitettyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Komission lausuma johdanto-osan 47 kappaleesta

Komissio aikoo panna EIC Accelerator -välineen talousarvion täytäntöön tavalla, jolla varmistetaan, että pk-yrityksille, startup-yritykset mukaan luettuina, pelkästään avustuksena myönnettävä tuki vastaa Horisontti 2020 -ohjelman pk-yritysvälineen määrärahoista annettua tukea, Horisontti Eurooppa -asetuksen 48 artiklan 1 kohdassa ja johdanto-osan 47 kappaleessa vahvistettujen ehtojen mukaisesti.

Komission lausuma 6 artiklasta

Komissio aikoo pyynnöstä vaihtaa Euroopan parlamentin asiasta vastaavan valiokunnan kanssa näkemyksiä seuraavista kysymyksistä: i) mahdollisia SEUT:n 185 ja 187 artiklan mukaisia ja alustavien vaikutustenarviointien kohteeksi otettavia kumppanuuksia koskevien ehdokkaiden luettelo; ii) missiolautakuntien yksilöimien alustavien missioiden luettelo; iii) strategiasuunnitelman tulokset ennen sen virallista hyväksymistä, ja iv) työohjelmiin liittyvien asiakirjojen esitteleminen ja jakaminen.

([1]) EUVL C 444 I, 22.12.2020, s. 3.

Tiistai 27. huhtikuuta 2021

Komission lausuma etiikasta/kantasolututkimuksesta – 19 artikla

Euroopan komissio ehdottaa, että ihmisalkion kantasolujen tutkimukseen myönnettävästä EU:n rahoituksesta päätettäessä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa sovelletaan samoja eettisiä periaatteita kuin Horisontti 2020 -puiteohjelmassa.

Euroopan komissio ehdottaa näiden eettisten periaatteiden käytön jatkamista, koska niiden avulla on kokemuksen pohjalta voitu kehittää vastuullinen lähestymistapa tätä hyvin lupaavaa tieteenalaa varten. Periaatteet ovat osoittautuneet toimiviksi tutkimusohjelmassa, johon osallistuu tutkijoita useista maista, joissa sovellettava sääntely vaihtelee paljon.

1. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevassa päätöksessä seuraavat kolme tutkimusalaa suljetaan nimenomaisesti unionin rahoituksen ulkopuolelle:

— lisääntymistarkoituksessa tehtävään ihmisen kloonaukseen liittyvä tutkimus;

— tutkimus, jossa pyritään muuttamaan ihmisen geeniperimää siten, että muutoksesta saattaa tulla periytyvä;

— tutkimus, jossa pyritään luomaan ihmisalkioita ainoastaan tutkimustarkoituksiin tai kantasolujen tuottamista varten, esimerkiksi somaattisten solujen tuman siirron avulla.

2. Tutkimustoimia, jotka ovat kiellettyjä kaikissa jäsenvaltioissa, ei rahoiteta. Tietyssä jäsenvaltiossa kiellettyjä tutkimustoimia ei rahoiteta kyseisessä jäsenvaltiossa.

3. Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevaan päätökseen ja säännöksiin eettisistä periaatteista, joiden mukaisesti ihmisalkion kantasolujen tutkimukseen myönnetään unionin rahoitusta, ei liity arvoarvostelmaa sääntelystä tai eettisistä periaatteista, joita tällaiseen tutkimukseen sovelletaan jäsenvaltioissa.

4. Euroopan komissio ei sisällytä ehdotuspyyntöihin nimenomaista pyyntöä ihmisalkion kantasolujen käytöstä. Ihmisalkion tai aikuisen kantasolujen mahdollisesta käytöstä päättävät tutkijat tutkimustavoitteidensa mukaan. Käytännössä selvästi suurin osa kantasolujen tutkimukseen osoitetusta unionin rahoituksesta on myönnetty tutkimukseen, jossa käytetään aikuisen kantasoluja. Ei ole syytä olettaa, että tämä muuttuisi merkittävästi Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa.

5. Kaikki hankkeet, joissa ehdotetaan ihmisalkion kantasolujen käyttöä, on hyväksyttävä tieteellisessä arvioinnissa, jossa riippumattomat tieteelliset asiantuntijat arvioivat, onko kantasolujen käyttö tarpeen tieteellisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

6. Tieteellisessä arvioinnissa hyväksytyistä ehdotuksista tehdään tämän jälkeen Euroopan komission järjestämä perusteellinen eettinen arviointi. Eettisessä arvioinnissa otetaan huomioon periaatteet, jotka sisältyvät EU:n perusoikeuskirjaan ja kansainvälisiin yleissopimuksiin. Viimeksi mainittuja ovat esimerkiksi Oviedossa 4. huhtikuuta 1997 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä ja sen lisäpöytäkirjat sekä UNESCOn yleismaailmallinen julistus ihmisen geeniperimästä ja ihmisoikeuksista. Eettisessä arvioinnissa myös tarkistetaan, että ehdotuksissa noudatetaan tutkimuksen suoritusmaassa voimassa olevia sääntöjä.

7. Erityisissä tapauksissa voidaan tehdä eettinen arviointi hankkeen toteutusaikana.

8. Hankkeille, joissa ehdotetaan ihmisalkion kantasolujen käyttöä, on saatava asianomaisilta kansallisilta tai paikallisilta eettisiltä toimikunnilta hyväksyntä ennen kyseisten toimien aloittamista. Kaikkia vanhempien suostumukseen, taloudellisten houkuttimien käytön kieltoon jne. liittyviä kansallisia sääntöjä ja menettelyjä on noudatettava. Tässä yhteydessä tarkistetaan, sisältääkö hanke viittauksia lupa- ja valvontatoimenpiteisiin, jotka tutkimuksen suoritusmaan toimivaltaiset viranomaiset suorittavat.

9. Hanketta, joka menestyksekkäästi läpäisee tieteellisen arvioinnin, kansallisen tai paikallisen eettisen arvioinnin ja eurooppalaisen eettisen arvioinnin, esitetään tapauskohtaisesti hyväksyttäväksi jäsenvaltioille, jotka kokoontuvat komiteana tarkastelumenettelyn mukaisesti. Ihmisalkion kantasolujen käyttöön liittyvää ehdotusta ei rahoiteta, jos jäsenvaltiot eivät anna sille hyväksyntäänsä.

10. Euroopan komissio jatkaa toimia levittääkseen unionin rahoittamasta kantasolututkimuksesta saatuja tuloksia laajalti kaikkien tutkijoiden käyttöön, jotta ne hyödyttäisivät potilaita kaikissa maissa.

11. Euroopan komissio tukee toimia ja aloitteita, joilla edistetään ihmisalkion kantasoluihin liittyvän tutkimuksen koordinointia ja järkeistämistä vastuullisten eettisten periaatteiden puitteissa. Komissio tukee edelleen erityisesti eurooppalaista rekisteriä ihmisalkion kantasolulinjoista. Tällainen rekisteri mahdollistaa Euroopassa käytettävien ihmisalkion kantasolujen seurannan. Se myös edistää niiden käytön maksimointia tutkijoiden keskuudessa, jolloin voidaan välttää tarpeetonta uusien kantasolulinjojen tuottamista.

12. Komissio jatkaa nykyistä käytäntöä, jonka mukaan tarkastelumenettelyn mukaisesti kokoontuvan komitean hyväksyttäväksi ei esitetä ehdotuksia, joihin sisältyvissä tutkimustoimissa ihmisalkioita tuhotaan esimerkiksi kantasolujen tuottamiseksi. Tämän tutkimusvaiheen sulkeminen pois rahoituksen piiristä ei estä unionia rahoittamasta myöhempiä vaiheita, joihin liittyy ihmisalkion kantasoluja.

Komission lausuma 5 artiklasta

Komissio panee merkille lainsäädäntövallan käyttäjien saavuttaman kompromissin 5 artiklan sanamuodosta. Komission käsityksen mukaan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa mainittu puolustusalan tutkimusta koskeva erityisohjelma rajoittuu ainoastaan tulevaan Euroopan puolustusrahastoon liittyviin tutkimustoimiin, kun taas kehittämistoimien ei katsota kuuluvan tämän asetuksen soveltamisalaan.

16 artiklan 1 kohdan d alakohtaan liittyvä komission lausuma ihmisoikeuksista

Komissio sitoutuu täysin ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, siten kuin siitä määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa: ”Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja rakentamaan kumppanuuksia sellaisten kolmansien maiden ja kansainvälisten, alueellisten tai maailmanlaajuisten järjestöjen kanssa, jotka noudattavat ensimmäisessä alakohdassa mainittuja periaatteita.” Komissio pitää kuitenkin valitettavana, että ”ihmisoikeuksien kunnioittaminen” on sisällytetty niihin ehtoihin, jotka kolmansien maiden on täytettävä voidakseen assosioitua ohjelmaan 16 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti. Tällaista nimenomaista mainintaa ei ole pidetty tarpeellisena missään muussa tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen sisältyvässä ohjelmassa, vaikka onkin selvää, että EU pyrkii noudattamaan ihmisoikeuksien kunnioittamisen osalta johdonmukaista linjaa ulkosuhteissaan kolmansien maiden kanssa kaikissa välineissä ja kaikilla politiikan alueilla, ja tämän periaatteen olisi ohjattava komissiota tämän säännöksen täytäntöönpanossa.

Neuvoston lausuma

Neuvosto kehottaa komissiota varmistamaan, että neuvosto osallistuu mahdollisimman laajasti SEUT 218 artiklan mukaisiin neuvotteluihin sopimuksista, joilla kolmannet maat assosioituvat unionin ohjelmiin, mukaan lukien EU:n tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelma. Neuvosto voi nimetä tätä varten SEUT 281 artiklan 4 kohdan mukaisesti erityiskomitean, jota on kuultava esimerkiksi tällaisten sopimusten rakennetta ja sisältöä koskevien neuvottelujen aikana.

Tältä osin neuvosto palauttaa mieleen SEU 13 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä vahvistetun EU:n toimielinten vilpittömän yhteistyön periaatteen ja asiaan liittyvän EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön SEUT 218 artiklan 4 kohdan soveltamisesta. Tämän oikeuskäytännön mukaisesti komission on toimitettava erityiskomitealle hyvissä ajoin ennen neuvottelukokouksia kaikki tiedot ja asiakirjat, kuten muun muassa muiden osapuolten ilmoittamat yleiset tavoitteet ja puolustamat kannat neuvottelujen kuluessa, jotka ovat tarpeen neuvottelujen edistymisen seuraamiseksi, jotta voidaan laatia neuvotteluihin liittyviä lausuntoja ja ohjeita ([2]).

Neuvosto muistuttaa, että jos kolmansien maiden assosioitumisesta unionin ohjelmiin on jo tehty sopimuksia, joissa annetaan komissiolle pysyvä valtuutus määritellä kuhunkin maahan sovellettavat erityisehdot kuhunkin ohjelmaan osallistumiselle, ja jos komissiota avustaa tässä tehtävässä erityiskomitea, komission on neuvotteluprosessin aikana toimittava järjestelmällisessä yhteistyössä kyseisen erityiskomitean kanssa esimerkiksi jakamalla tekstiluonnoksia ennen asianomaisten kolmansien maiden kanssa pidettäviä kokouksia ja järjestämällä säännöllisiä ennakkoon ja jälkikäteen pidettäviä tiedotustilaisuuksia.

Jos kolmansien maiden assosioitumisesta unionin ohjelmiin on jo tehty sopimuksia, mutta erityiskomiteaa ei ole tarkoitus nimetä, neuvosto katsoo, että komission olisi samalla tavoin neuvotteluprosessin aikana tehtävä järjestelmällistä yhteistyötä neuvoston ja sen valmisteluelimien kanssa määritellessään Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioitumista koskevia erityisehtoja.

([2]) Ks. tuomio 16. heinäkuuta 2015, komissio v. neuvosto, C-425/13, EU:C:2015:483, 66 kohta.

Tiistai 27. huhtikuuta 2021

Komission lausuma kansainvälisestä yhteistyöstä

Komissio panee merkille neuvoston yksipuolisen lausuman, jonka se ottaa asianmukaisesti huomioon perussopimuksen, EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön ja toimielinten välisen tasapainon periaatteen mukaisesti, kun se kuulee erityiskomiteaa SEUT 218 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Neuvoston lausuma 5 artiklasta

Neuvosto muistuttaa, että SEUT 179 artiklan 3 kohdasta luettuna yhdessä 182 artiklan 1 kohdan kanssa seuraa, että unioni voi hyväksyä vain yhden monivuotisen puiteohjelman, jossa vahvistetaan kaikki unionin tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvät toimet. Näin ollen neuvosto katsoo, että unionin Horisontti Eurooppa -tutkimuspuiteohjelmasta annetun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa mainittu Euroopan puolustusrahasto, joka kattaa sekä kyseisen rahaston tutkimus- että kehittämistoimet, on erityisohjelma, jolla puiteohjelma pannaan täytäntöön SEUT 182 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja joka kuuluu kyseisen puiteohjelman perustamisesta annetun asetuksen soveltamisalaan.